

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 39:

Forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministeren [om ministeren vil redegøre for regeringens strategi for udvikling af dansk fiskeri og fiskeripolitik, herunder kvotepolitikens rolle.]

Af Bent Hindrup Andersen (EL) og Bruno Jerup (EL).

(Forespørgslen anmeldt 30/1 96).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 160: Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

Af kirkeministeren (Birte Weiss).

(Fremsat 17/1 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hanne Andersen (S):

Med dette lovforslag vil alle menighedsråd fremover få mulighed for at søge dispensation fra den kirkelige lovgivning uanset sognets størrelse. Gældende regler er, at sognet skal have mere end 8.000 indbyggere, eller at man skal indgå i et samarbejde med et andet menighedsråd for at få dispensation. Menighedsrådenes muligheder for samarbejde med andre råd hindres naturligvis ikke med denne ændring.

For at fremme samarbejdet mellem menighedsråd får ministeren fremover kun mulighed for at yde tilskud af fællesfondens midler til samarbejdsprojekter.

Desuden foreslår ministeren, at reglerne om indkaldelse af stedfortrædere til menighedsrådenes møder udvides. Fremover skal stedfortrædere indkaldes til møder, hvor menighedsrådet vælger medlemmer til provstiudvalg, stiftsudvalg vedrørende folkekirkens økonomi

og stiftsudvalg vedrørende mellemkirkeligt arbejde.

Reglerne om indkaldelse af stedfortrædere i forbindelse med præstevalg m.m. foreslås flyttet fra bekendtgørelsen og ind i loven, så det sikres, at menighedsrådet kan være fuldtalligt, når der skal vælges medlemmer til andre led i organisationen, og når stillinger skal besættes.

Det understreges også i forslaget, at ikke alene de valgte medlemmer har ret til at få mødeindkaldelser og dagsordener; denne ret har præsternes og kirkefunktionærernes repræsentant i menighedsrådene også. De har også ret til at kunne orientere sig i det materiale, der er grundlaget for sagernes bedømmelse og beslutning.

Ordet sognemenighed ændres til menighed, og det betyder bl.a., at de menigheder, der ikke er afgrænset til et sogn eller et kirkedistrikt, også vil få mulighed for at henvende sig til de kirkelige myndigheder. I dag har vi kun én af den slags menigheder, og det er døvemeningheden.

Socialdemokratiet kan støtte forslaget.

Jeg har lovet at sige, idet Det Radikale Venstres ordfører ikke kan være til stede, at Det Radikale Venstre støtter forslaget.

Bodil Thrane (V):

Det er jo ikke det mest revolutionerende lovforslag, vi i dag behandler, til ændring af menighedsrådsloven. Og man kunne godt forsigtigt spørge, om det overhovedet er nødvendigt at fremsætte et lovforslag med dette indhold.

Kirkeministeren ønsker, at alle menighedsråd kan søge dispensation fra den kirkelige lovgivning og ikke som nu, hvor det kun er sogne med over 8.000 indbyggere, der kan søge denne dispensation.

Sognets størrelse er måske mindre interessant end spørgsmålet om, hvad man kan søge dispensation fra eller til. Og det vil vi så se nærmere på i udvalget.

Kirkeministeren ønsker at ændre tilskuds muligheden fra fællesfonden til at bero alene på tiltag i forbindelse med samarbejde mellem sogne, så den dermed ikke længere er en mulighed for enkelt sogne. Det er måske heller ikke helt i overensstemmelse med Venstres opfattelse af, hvem der skal styre og bestemme og præmiere initiativer i menighedsråd. Og man kunne forsigtigt spørge, om kirkeministeren måske ønsker at lægge op til nogle sognesammenlægninger.

Man kunne også spørge, om der ved lovfor-slaget ligger et ønske om at indskrænke menig-hedsrådenes bestemmelser om konfirmation. Jeg skal ikke kunne sige, om det er anderledes i den kommende anordning – om der tages højde for det. Men det vil vi også få klarhed på i udvalgsarbejdet.

Derudover er lovforslagets tekst stort set kun begreber, der lovfæster gældende regler, der er præciseret i bekendtgørelser, både når der tales om stedfortræderindkaldelse til møder, præ-steindsættelser m.m., og derfor kan man sige, at det ikke er den største nødvendighed lovgiv-ningsmæssigt, vi behandler her i dag, men vi vil som altid arbejde konstruktivt i udvalget og få stillet nogle spørgsmål. Hvordan vi i sidste ende forholder os, afhænger af dette arbejde.

Torben Rechendorff (KF):

Forslaget indeholder en teknisk side og en ideo-logisk side. Forslagene om obligatorisk stedfor-træderindkaldelse og forberedelse af menig-hedsrådsmøder kan for nu at sige det ligeud ikke hidse os meget op, og vi kan støtte de fore-slåede ændringer.

Det kan vi også, når vi kommer til den mere ideologiske og unægtelig vigtige side af forsla-get, det, der vedrører dispensationsmuligheder-ne fra den gældende lovgivning. De bestemmel-ser blev til i 1989, da Folketinget for første gang nogen sinde slog hul, om jeg så må sige, i det nedarvede menighedsrådsbegreb og åbnede mulighed for dispensation fra dele af den kirke-lige lovgivning på to betingelser: enten at sognet var på 8.000 indbyggere eller derover, eller at der blev etableret samarbejde med et eller flere andre menighedsråd.

Hvis sandheden skal frem, og det skal den altså nu, så var de to betingelser dybest set lidt komiske. Hvorfor lige præcis 8.000 indbyggere? Hvorfor samarbejde, hvis man kunne selv? Men længere kunne vi altså ikke komme i 1989, og på trods af det restriktive var der jo alligevel dele af det kirkelige landskab, der frygtede, at Folketin-get på det nærmeste var ved at ombringe folke-kerkeordningen.

Helt så galt gik det jo ikke. Tværtimod kan vi vel roligt sige, at loven fra 1989 fik meget stor betydning i folkekirkens dagligdag, ikke mindst når der er tale om den arbejdsbyrde, som ligger på præster og andre medarbejdere i det kirke-lige landskab. Sognemedhjælperområdet, som indtil da havde været et forsøgsområde, blev nu et legalt område. Både den kirkelige undervis-

ning, som jo har fået et fantastisk opsving inden for de seneste år, omsorgsarbejdet og den kirke-lige medievirksomhed for nu bare at nævne tre eksempler har jo fået et godt skub fremad, og jeg har da også lyst til at sige, selv om jeg ikke skal foregribe andre diskussioner, at jeg nok synes, at dette, at vi har fået 100 eller 125, eller hvor mange sognemedhjælperer det nu er, ofte glem-mes, når vi diskuterer behovet for flere præste-stillinger i Danmark, selv om jeg godt ved, at synspunktet ikke vækker allerstørst begejstring i præsteforeningen.

Den konservative folketingsgruppe kan støt-te, at begrænsningerne, som vi indførte i 1989, nu ophæves, og vi glæder os tilmed over, at det kun tog 6 år at komme så langt. Det er jo nær-mest, når der er tale om folkekirken, ekspresfart. Vi medvirker gerne, og vi står bag det lovfor-slag, som her foreligger.

Margrete Auken (SF):

Jeg var spændt på, om sandheden skulle frem; det skulle den, og jeg siger den konservative ordfører tak, for der har jo været lidt mumlen om, hvorvidt det nu var klogt at sige tydeligt, at nu udvidede vi frihedsmulighederne i folkekir-ken en lille bitte smule. Det er sådan, at ikke ale-ne Socialdemokratiet er voldsomt imod friheden – det har der været en lang tradition for – men også Venstre og Det Radikale Venstre mener, at jo mere statsstyring og massiv ovenfra og ned-styring der er i folkekirken, jo bedre.

Det begyndte i sin tid, da Stauning sagde, at hvis der var vrøvl med de hellige, var Fanden løs – undskyld mig, men det er et citat, så derfor må jeg tillade mig at bruge dette udtryk – skønt jeg mener, det var en stor magt at påkalde i den anledning, så derfor gjaldt det om, at der var fuldt styr på tingene.

Siden har man jo været skræmt ved tanken om, at disse uvorne hellige skulle finde på noget som helst selv, og det har været bevægende at opleve, at først og fremmest Venstre og Det Radikale Venstre har følt, at dér måtte man så sikre sig, at Staunings faste hånd lå tungt på kirken.

Der har selvfølgelig været den grund til det, at især Venstres indflydelse i kirken er gået igennem Kirkeligt Samfund, som jævnlig har ment, at der jo ikke var nogen grund til at bruge demokratiet, når man nu selv kunne komme til at bestemme. Man havde sine forbindelser, man behøvede ikke at gå til møder og til konferencer, man kendte departementschefen, man kendte

biskopperne, og især kendte man jo altid den til enhver tid siddende kirkeminister, så man var sikker på, man havde styr på det. Den ros skal så den tidligere kirkeminister, hr. Torben Rechendorff, have, at jeg tror, det var første gang, de ikke helt kunne styre det statsapparat, som jo værnede om det, de kaldte friheden i kirken.

Når så alt dette er sagt, er der altså stadig væk i den meget, meget lille ende, vi nu laver, lidt befrielse. Når man tænker på, hvilken debat der i øjeblikket foregår blandt menighedsråd og distriktsforeninger og landsforeningen, og hvor den foregår henne, hvor ønsket om at få mere hånd i hanke med sine egne sager i hvert fald på stiftsplan er blevet ganske voldsomt, så er det meget, meget lidt.

Men jeg tror, jeg vil følge den konservative ordfører og sige, at i disse sager er det åbenbart med kæmpeskridt, vi i øjeblikket går frem, når det har taget 6 år at opdage, at det måske ikke gjorde så meget, at kirken selv kunne afgøre, om man ville have en sognemedhjælper f.eks., og at man ikke behøvede at skulle i samarbejde med et andet sogn. Det har jo til gengæld betydet, at de meget små sogne har været privilegerede i forhold til de mellemstore sogne, fordi to små sogne på et par hundrede indbyggere bare kunne gå sammen, og så kunne de lave, hvad de ville inden for dette her. Hvis man var 6.000, skulle man altså hen og finde et andet sogn for at lave en sognemedhjælperordning.

Selvfølgerlig støtter SF lovforslaget. De tekniske ændringer synes jeg den konservative ordfører gjorde klart rede for, og man kan måske godt kalde den anden ændring ideologisk; jeg mener, det er et meget stort ord at bruge om det, der sker her, men det er jo rigtigt, at når vi tænker på, hvad det er for et statsligt jerngreb, vi prøver at lirke kirken lidt ud af, Venstres, Det Radikale Venstres og Kirkeligt Samfunds massive dyrkelse af far stat i disse sammenhænge, sådan indtil videre godt støttet af Socialdemokraterne, så tror jeg også, vi vil kalde det ideologisk, når man nu kan få lov til at ansætte sin sognehjælper for sine egne penge, uden at man skal hen og lave mærkelige aftaler for at få lov af staten.

Aage Brusgaard (FP):

Andre ordførere har givet udtryk for, hvad selve lovforslaget går ud på, så det tror jeg at jeg vil skåne de mange tilhørere for at gentage. Dette med indkaldelse af stedfortrædere mener jeg er en hel selvfølge.

Umiddelbart vil jeg sige, at Fremskridtspartiet er positivt over for selve lovforslaget, men vi fik jo et digert værk af hørings svar i går, og dem har jeg altså ikke nået at få læst. Det er så noget af det, vi kan bruge lørdag-søndag til. Men så vidt jeg sådan lige kan se på overskrifterne, er det mest biskopper og provster, der har skrevet. Jeg håber da også, der bliver tid til, at vi hører fra de folkevalgte menighedsråd, inden vi eventuelt går til en tredje behandling på dette område.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten har en lidt anden indfaldsvinkel til disse lovforslag, som handler om lovgivning omkring folkekirken. Vi har grundlæggende den holdning, at der bør være religionsfrihed i dette land, og at det bør staten sådan set ikke blande sig i. Derfor har vi valgt det standpunkt, at i sager, der handler om reguleringen af statsreligionens spørgsmål, undlader vi at stemme, medmindre der overføres penge fra statskassen til den pågældende. Så har vi en interesse i det, fordi så er det en del af statens penge.

Men ellers har vi den grundindstilling, at de medlemmer af dette Ting, der åbenbart synes, at de har ret til på en kirkes vegne, på en religions vegne, at bestemme, hvordan denne kirke skal regulere sine forhold, jo så må gøre det.

Vi undlader at stemme, og det vil vi egentlig opfordre alle andre til også at gøre. Vi mener, at alle spørgsmål, der vedrører kirken, hvad enten det er den ene eller den anden, må de folk, som er medlem af denne kirke, fuldt og helt og frit afgøre.

Dér tror jeg sådan set, at jeg er enig med SF's ordfører, i hvert fald trak det lidt samme vej. Den holdning har vi, når det gælder religionsfrihed, og den holdning har vi også, når det gælder andre former for organiseringer, f.eks. fagbevægelsen, hvor vi også har den grundholdning, at folk har lov til at vælge den tillidsmand eller -kvinde, de vil, og det skal andre ikke blande sig i. Det er et grundprincip, og derfor vil vi heller ikke blande os i, om de vælger det ene eller det andet menighedsråd, om de indkalder stedfortrædere, eller hvem de ansætter, så længe det er for deres egne penge. Det ønsker vi ikke at blande os i.

Så vores udgangspunkt er, at vi undlader at stemme til dette lovforslag. Det kan være, der kommer flere lovforslag af samme slags, og så vil Tinget høre en lignende sang.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg tror lige, jeg vil spørge hr. Bruno Jerup om to ting. Det ene er: Vil hr. Bruno Jerup så også love mig at protestere, når man overfører penge fra kirken til staten? For hvis man skal se, hvor strømmen går i øjeblikket, så går den den vej. Det er bare lige for at sige, at når man f.eks. ser på registrering og sådan noget, så løber strømmen altså den vej. Det var bare lige til den almindelige information. Nu ved jeg ikke, om hr. Bruno Jerup er interesseret i at få noget at vide om kirken, men nu kan jeg så fortælle dette her.

Det andet er: Noget af det, vi har med at gøre i dag, er meget, meget små skridt, men det handler om at løsne statsgrebet. Det handler altså ikke om bare at lave en ændring. I øjeblikket sidder loven massivt ned over kirken, så hvis man nu vil gå ind på den holdning, at kirken skal have lov til at bestemme selv – og på det punkt kan vi åbenbart være enige; det burde vi også kunne være enige med Venstre og Det Radikale Venstre og et eller andet dybt sted også med Socialdemokratiet i – men hvis man mener, at kirken burde have lov til at bestemme selv, er det så ikke positivt at sige, at man undlader ikke at stemme? Ellers kan vi jo ikke komme ud af stedet nogen sinde. Man stemmer selvfølgelig for enhver løsning af dette statsgreb ned over en organisation som kirken.

Poul Nødgaard (DF):

Til beroligelse for hr. Bruno Jerup kan jeg sige: Vi har ikke nogen planer om at undlade at stemme til dette lovforslag; jeg tror, det vil få Dansk Folkepartis tilslutning. Jeg skal heller ikke gennemgå lovforslaget; det er der så mange andre, der har brugt tid på at gøre.

Men der var en ting, jeg godt ville spørge kirkeministeren om, og det er vedrørende indkaldt stedfortræder. Jeg skammede lige ned over lovforslagets fem forskellige bestemmelser om indkaldelse af stedfortræder, og de ser alle sammen meget fornuftige ud. Men jeg savner en bestemmelse om, at man måske gjorde det på samme måde, som en kommunalpolitiker kan indkalde en stedfortræder. Det kan vi også nu i tilfælde af pludseligt opstået sygdom. Jeg synes ikke, det vil være urimeligt, at et menighedsrådsmedlem, der pludselig får influenza el.lign., kan ringe til formanden for menighedsrådet, for at få indkaldt en stedfortræder under sygdom.

Jeg ved ikke, om der er andre bestemmelser, men jeg synes, man skulle tillempe de stedfortræderbestemmelser meget til det kommunale system, for mange af dem, der bor i lokalsamfundet, er jo folk, der taler med hinanden. Så synes jeg egentlig, det var meget rimeligt, at stedfortræderbestemmelserne stort set var de samme, hvad enten man var medlem af det lokale menighedsråd eller af det lokale byråd.

Så det er sådan set det eneste, jeg godt ville spørge om. Jeg overvejer ligefrem selv at stille et ændringsforslag, hvis ikke ministeren vil gøre det, der går ud på, at vi i hvert fald får det med pludselig opstået sygdom med.

Vi kan tilslutte os lovforslaget og vil gerne have det hurtigt gennem Folketinget.

Kirkeministeren (Birte Weiss):

Jeg vil godt takke ordførerne for en positiv modtagelse af lovforslaget. Til fru Bodil Thrane vil jeg godt sige, at der ikke er tale om her, at man indskrænker den selvbestemmelse, som man har i menighedsrådene. Som flere andre har været inde på, er det tværtimod at give lidt mere albuenum end det, der ellers har været tilfældet.

Til hr. Torben Rechendorff vil jeg godt sige tak for forståelsen for, at vi nu fjerner 8.000-personers-grænsen, sådan at der simpelt hen bliver lidt større mulighed for det, som jeg vil kalde organisatorisk kreativitet i det kirkelige landskab, sådan at man kan få mest muligt ud af tingene organiseret efter de på det enkelte sted herskende forhold. For der er jo kæmpemæssige forskelle imellem det liv, der er i de meget små sogne, og det, der er i de større sogne. En af hensigterne med dette lovforslag er at give så få bindinger som muligt til, at man kan tilpasse sig det, der nu engang gælder på ens eget sted.

Om sognemedhjælperordningen vil jeg godt sige, at vi jo har gennemført en større spørgeskemaundersøgelse til alle, der har sognemedhjælper. Der har selvfølgelig også været en gennemgang af, hvad sognemedhjælper selv mener om den ordning, og det har vi nu bearbejdet i Kirkeministeriet. Rapporten vil i næste uge blive sendt til høring hos en lang række forskellige organisationer, og jeg har en god forventning til, at vi så bliver lidt klogere på, hvad den spændende ny ordning, tror jeg godt jeg vil kalde det, der blev lavet i forbindelse med sognemedhjælperstillingerne, rent faktisk har ført til i lettere af arbejdsbyrden ude i de enkelte sogne. Jeg glæder mig også til at diskutere

resultaterne af denne høringsrunde med Folke-tingets Kirkeudvalg.

Fru Margrete Auken påkaldte mange magter for at sige, at dette lovforslag var det rene ingenting: Stauning, Fanden og alle sine egne fordomme, og det siger ikke så lidt. Det, der er selve grundtanken i lovforslaget, vil jeg gerne gentage, er som sagt, at man ikke får en højere grad af binding end allerhøjest nødvendigt.

Til hr. Brusgaard vil jeg blot gøre opmærksom på, at også Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer har afgivet et hørings svar, det er vel det, vi kan kalde den folkevalgte baggrund i det kirkelige landskab, og dér bliver der mulighed for i forbindelse med udvalgsarbejdet at studere det hørings svar, hr. Poul Nødgaard efterlyser: at man skulle tillemppe stedfortræderreglerne i lidt højere grad til det kommunale. Nu er det jo normalt ikke dér, man har kvabab- belse i forholdet imellem det kommunale og det kirkelige; det plejer faktisk at være med omvendt fortegn: der er en meget stor frygt for, at man i for høj grad vil lade sig inspirere af den måde, det kommunale liv er indrettet på.

Jeg har som kirkeminister selvfølgelig ikke noget imod at spørge indenrigsministeren om, hvorvidt der kunne være nogen inspiration at hente dér, men jeg vil selvfølgelig som udgangspunkt påpege, at den regel, som vi nu har fastsat i lovforslaget, er den måde jeg mener – og den måde vi i det hele taget i Kirkeministeriet mener – man bedst kan tillemppe de stedfor- træderregler til den virkelighed, der er vigtig at have i det kirkelige landskab. Så jeg tror ikke, at jeg har særlig stor brug for at rådføre mig med indenrigsministeren, men lad os se, hvad der bliver stillet af spørgsmål i udvalgsarbejdet. Men som sagt: tak for en positiv modtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kirkeud- valget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette for- slag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 161: Forslag til lov om ændring af lov om folkekir- kens økonomi. (Budgetprocedurer, kirke- bladsudgifter m.v.).

Af kirkeministeren (Birte Weiss).
(FremSAT 17/1 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Anna-Marie Hansen (S):

Med dette lovforslag har regeringen taget initi- ativ til en smidiggørelse og tilpasning af bud- get-, regnskabs- og revisionssystemerne i folke- kirken, hvilket vil give menighedsrådene og provstiuvalgene større sikkerhed i budget- planlægningen. Dette hilser Socialdemokratiet velkommen.

Vi ser ligeledes forslaget om at imødekomme menighedsrådenes ønske om at kunne finansi- ere udgiften af kirkebladene og kirkekassen som en god ændring. Herved gives der mulighed for at anvende rådighedsbeløbet til det vigtige for- mål, det er at fremme det kirkelige liv i sognene. Udgivelsen af kirkebladene er selvfølgelig også et vigtigt led heri, men sluger alt for stor en del af rådighedsbeløbet. Så vi er i Socialdemokratiet enige i lovforslagets formål og indhold, og vi til- slutter os.

Da De Radikale ikke har mulighed for at være til stede, har jeg lovet at meddele, at de tilslutter sig forslaget.

Bodil Thrane (V):

Folkekirken og dens økonomi er løbende gen- stand for debat og opmærksomhed, og det fin- der vi naturligvis i Venstre nyttigt, for det vid- ner om interesse og omsorg for vores fælles kir- kes liv. Det rejser selvfølgelig også spørgsmålet, om der er noget lovgivningsmæssigt, vi kan gøre bedre, eller om der fra denne sal eller fra kirkeministeren kan fremmes ting, der giver ændringer til det bedre. Det får mig så til at spørge, om kirkeministerens fremsatte lovfor- slag til justering og formalisering af gældende lov om folkekirkens økonomi er svaret på det, folkekirken ønsker.

Ifølge lovforslagets tekst tilsigtes det at få styrket budgetteringen for menighedsråd og provstiuvalg, og det lyder godt og rigtigt. Men er det nu den opfattelse, man har ude i menig-